

Η γυνή εκ του ανδρός... εν υμίν αυτοίς κρίνατε :
**κοινωνικός μετασχηματισμός, απομυθοποίηση θηλυκών θεοτήτων
ή πασχάλια ανατροπή;**

Ευανθία Αδαμτζήλογλου Δρ.Θ.

Abstract: Η παύλεια πρόταση «γυνή εκ του ανδρός» που αποδίδει τη γιαχβική παράδοση της βιβλικής δημιουργίας των δύο φύλων κατά τους Ο΄ θεωρείται ότι αποτελεί την κατά μέτωπο επίθεση κατά της αλήθειας, όπως λένε, της κυριαρχίας του θηλυκού που δεν τόλμησε να διατυπώσει ούτε αυτός ο Γιαχβιστής.

Αν βέβαια διαμορφώνει κανείς τη συλλογιστική του με βάση δεδομένα που έχουν ως κεντρικό σημείο αναφοράς την αναβίωση της μεγάλης θεάς τότε θα έλθει σε αντιπαράθεση με το συγγραφέα της γιαχβικής διήγησης για τη δημιουργία και την πτώση του ανθρώπου. Θα συμφωνούσε με την πρωτοβουλία της γυναίκας να γευτεί τη γνώση και να τολμήσει την ισοθεία με την ανυπακοή της. Τέτοιες θέσεις συναντά κανείς σε ερμηνείες της βιβλικής δημιουργίας από τους γνωστικούς που προβάλλουν τη Σοφία ως το μυθοποιημένο θηλυκό από το οποίο αρχίζει η δημιουργία.

Στη σύγχρονη εποχή αναβιώνουν τέτοιες γνωστικές ερμηνείες όπως πέρασαν μέσα από τον ευρωπαϊκό μεσαίωνα αλλά παράλληλα συνδέονται δεξιοτεχνικά με τα δεδομένα των επιστημών της ψυχολογίας, ανθρωπολογίας, κοινωνιολογίας, ιστορίας και θρησκευσιολογίας ώστε να περιβάλλονται με ιδιαίτερο επιστημονικό κύρος.

Η συλλογιστική αναβίωσης της μεγάλης Θεάς Μητέρας που συνδέεται άμεσα με τη γυναικεία ιεροσύνη, εμπλουτισμένη επιστημονικά μπαίνει στην αντιπαράθεση της Μητριαρχίας με την Πατριαρχία την οποία εντοπίζει στη βιβλική δημιουργία του Γιαχβιστή όπου επικρατεί η νίκη της Πατριαρχίας. Όταν αυτή η γραμμή σκέψης σε μια ψυχαναλυτική προσέγγιση περιγράφει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Πατριαρχίας και της Μητριαρχίας, προδίδει παράλληλα το υπόβαθρό της που φαίνεται ότι δεν γνωρίζει την αγιοπνευματική ανθρωπολογία της ανατολικής παράδοσης.

Ωστόσο όμως η κριτική του κειμένου της βιβλικής δημιουργίας ανέδειξε τις αλήθειες που περιέχει το κείμενο του Γιαχβιστή. Ο βιβλικός συγγραφέας τοποθετεί τη γυναίκα ως ισότιμο πρόσωπο απέναντι στον άνδρα, χωρίς ούτε να την υποβαθμίζει στην κατάσταση του ζώου ούτε να τη θεοποιεί. Η δημιουργία των δύο φύλων ανήκει στη δημιουργική θέληση και αγάπη του Θεού και δεν εκφράζει την πτώση από το πλήρωμα όπως λένε οι γνωστικοί. Συστηματικά όμως ο Γιαχβιστής απομυθοποιεί τις θηλυκές θεότητες γονιμότητας που θεοποιούν είτε τη γη, είτε τη Σελήνη, ή το φίδι ή το γυναικείο σώμα. Αυτήν την απομυθοποίηση δηλώνει η φράση «γυνή εξ ανδρός».

Ο Γιαχβέ δεν είναι εχθρικός προς τη γυναίκα. Απομυθοποιεί μεν τη θεοποίηση του θηλυκού αλλά βάζει στη θέση του και το θεοποιημένο υπερεγώ του αρσενικού που φαίνεται καθαρά στη θεοποιημένη βασιλική εξουσία του Φαραώ. Όταν δηλώνει την ταυτότητά του ο Γιαχβέ στον Μωυσή τότε του αναθέτει την απελευθέρωση του λαού από τη σκλαβιά των Αιγυπτίων. Η αντιπαράθεση του Γιαχβέ με τη θεοποιημένη εξουσία καταλήγει στο θάνατο όλων των διαδόχων της.

Στη γραμμή της πασχάλιας ανατροπής της θεοποιημένης ανδρικής εξουσίας συντελείται ένας εκδημοκρατισμός της βασιλικής εξουσίας στο λαό του Θεού. Σε αυτή τη γραμμή βρίσκεται και η ανδρική ιεροσύνη στην Παλαιά Διαθήκη που γίνεται με την προσφορά των πρωτότοκων αρσενικών παιδιών στο Θεό την οποία ακολουθεί πιστά και ολοκληρώνει ο Ιησούς Χριστός. Η θέση των δύο φύλων στη λατρεία σημαδεύουν αυτήν την πασχάλια ανατροπή του θεοποιημένου υπερεγώ.

Επιτρέψτε μου να ξεκινήσω αυτή την εισήγηση με μια προϋπόθεση που ως διαπίστωση προκύπτει από την εδώ και χρόνια μελέτη μου για το θέμα της γυναίκας στην Αγία Γραφή. Το ζήτημα της χειροτονίας των γυναικών σκεπάζει πολλά επί μέρους θεολογικά ζητήματα που μπορούν να οδηγήσουν σε ενότητα τους χριστιανούς αντί να επιτείνουν τη διαίρεση μεταξύ τους. Και σε αυτήν τη διαδικασία η γυναικεία οπτική θα μπορούσε να κάνει τη διαφορά και να βοηθήσει με ειδική διακονία.

Τα θέματα αυτά προκύπτουν και από την έρευνα της βιβλικής πρότασης «γυνή εκ του ανδρός». Γι' αυτό διάλεξα να αναλύσω τόσο το κοινωνιολογικό όσο και το θρησκευσιολογικό της υπόβαθρο όχι μόνο γιατί η φράση προέρχεται από τον απόστολο Παύλο αλλά και γιατί αυτή είναι που δέχτηκε δριμύτατη κριτική κυρίως από εκείνους που επιδιώκουν την αναβίωση της λατρείας της Μεγάλης Μητέρας.

Για τις ακραίες αυτές ριζοσπαστικές και φεμινιστικές απόψεις η φράση «γυνή εξ' ανδρός» αποτελεί την κατά μέτωπο επίθεση του αποστ. Παύλου κατά της κυριαρχίας του θηλυκού που δεν τόλμησε να κάνει, λένε, ούτε ο αυτός ο Γιαχβιστής, ο συγγραφέας δηλαδή της βιβλικής δημιουργίας του Γεν.2-3. Αντίθετα οι μεταρρυθμιστικές απόψεις εξετάζουν κριτικά το πρωτότυπο εβραϊκό κείμενο. Τονίζουν ότι η πρόταση «γυνή εξ' ανδρός» αποδίδει την ελληνική μετάφραση Ο' που κάλυψε επί αιώνες το βιβλικό κείμενο με το μύθο της Πανδώρας ενώ το πρωτότυπο εβραϊκό κρύβει πολλά και ενδιαφέροντα μυστικά.

Αλλά και η χρήση της βιβλικής αυτής πρότασης από τον απ. Παύλο δημιουργεί πολλά ερωτήματα. Σκοπεύει ο απόστολος να υποστηρίξει την κατώτερη θέση της γυναίκας και την υποταγή της στον άνδρα που δηλώνεται με το κάλυμμα της κεφαλής της; Ποια σχέση μπορεί να έχουν όλα αυτά με το ευαγγέλιο του Χριστού; Δημιουργεί, δηλαδή, ο Απόστολος Παύλος μια νέα σχολή με σημαντική απόκλιση από το απελευθερωτικό μήνυμα του Ιησού Χριστού για τις γυναίκες;

Όπως καταλαβαίνετε ο προβληματισμός είναι σύνθετος και εκτίνεται σε πολλά επίπεδα. Ωστόσο ο ίδιος ο απόστολος Παύλος μας προτρέπει « ... εν υμίν αυτοίς κρίνατε». Μας καλεί να βάλουμε στη σειρά τα θέματα, να τα εξετάσουμε και να κρίνουμε.

Στην κοινωνιολογική ερμηνευτική προσέγγιση της βιβλικής δημιουργίας υποστηρίζεται ότι η πρόταση «γυνή εκ του ανδρός» δηλώνει τις πατριαρχικές σχέσεις που σκοπεύει ο Γιαχβιστής να επιβάλει στην κοινωνία των φύλων ή να αιτιολογήσει το ήδη υπάρχον πατριαρχικό status στην κοινωνία. Έτσι το αρσενικό δημιουργείται πρώτο ως συλλογικό πρόσωπο και κυρίαρχο, ενώ το θηλυκό εμφανίζεται ως δευτερεύον και εξαρτώμενο και μάλιστα ως υπηρετικό του πρώτου.

Εκείνο που κάνει ιδιαίτερη εντύπωση σε αυτή την προσέγγιση είναι ότι οι κυριαρχικές δομές ανάγονται στο δημιουργικό θέλημα του Θεού και όχι στην πτώση του ανθρώπου στην αμαρτία. Και αυτό είναι μεγάλο λάθος που πολλαπλασιάζεται περαιτέρω με σημαντικές συνέπειες. Διότι το κοινωνιολογικό αυτό σκεπτικό φορτίζει την εικόνα του Θεού με πατριαρχικά στοιχεία που ανάγονται στην προβολή των πατριαρχικών κοινωνικών δομών στο Θεό. Οπότε σε κάθε κοινωνικό μετασχηματισμό πρέπει να αλλάζει και η εικόνα του Θεού.

Μια τέτοια αλλαγή της εικόνας του Θεού στη βάση των κοινωνικών μετασχηματισμών εντοπίζει η ιστορικοκριτική έρευνα στο Βαβυλωνιακό έπος Enuma Elish το οποίο θεωρεί ότι βρίσκεται στο υπόβαθρο του Γεν. 1 της ιερατικής παράδοσης. Βέβαια πρέπει να τονίσουμε ότι το έπος αυτό ανάγεται ιστορικά στις αρχές της 2^{ης} χιλιετίας π.Χ., ενώ το Γεν. 1 χρονολογείται κατά τον 5^ο αι. π.Χ.

Οι Βαβυλωνιακές διηγήσεις περί δημιουργίας έχουν την αρχή τους στη κοσμογονία και θεογονία των Σουμερίων σύμφωνα με τις οποίες η αρχή των πάντων είναι η θεά Μητέρα από την οποία προέρχονται οι θεοί, οι άνθρωποι και όλη η δημιουργία.

Στο έπος Enuma Elish γίνεται επεξεργασία των διηγήσεων των Σουμερίων ειδικά για τη γιορτή επικράτησης της πόλης της Βαβυλώνας και της κυρίαρχης θεότητας της κατά την πρώτη δυναστεία (19^{ος} αι. π.Χ.) που είναι ο θεός Μαρδούκ. Η αρχαία θηλυκή θεότητα Τιαμάτ της παλιάς γενιάς των αρχόντων αντιπαραβάλλεται με τον Μαρδούκ, το θεό της νέας γενιάς. Στον αγώνα επιβάλλεται ο Marduk που θανατώνει την Tiamat και από το σώμα της, που το χωρίζει στα δύο, δημιουργεί τον ουρανό και τη γη. Για να δημιουργήσει τον άνθρωπο χρησιμοποιεί πυλό που φτιάχνει από το αίμα του υπηρετή της θεάς Τιαμάτ, Kingu ώστε να υπηρετεί τους Θεούς και τους άρχοντες.

Η βιβλική κριτική του Βαβυλωνιακού αυτού έπους γίνεται στο Γεν. 1 σύμφωνα με την ιστορικοκριτική έρευνα. Ο Θεός που έχει εδώ το όνομα Ελοχίμ δεν

αντιπαρατίθεται με τη θεότητα της Μεγάλης Μητέρας που εκπροσωπεί την πρωταρχική ύλη. Απλά συνυπάρχει μαζί της και αφήνει το Πνεύμα του να επιφέρεται πάνω στην ύλη, «και Πνεύμα Κυρίου επεφέρετο επάνω του ύδατος» γράφει το κείμενο. Η οξεία αντιπαράθεση μεταξύ του Θεού και της Μεγάλης Μητέρας λένε ότι έχει εξομαλυνθεί. Ωστόσο όμως η ύλη είναι ασχημάτιστη και υπακούει στο λόγο του Θεού κατά τη δημιουργία. Ο Θεός δημιουργεί τον κόσμο σε έξη ημέρες και την έβδομη αναπαύεται όπως ορίζει και ο δεκάλογος. Την έκτη ημέρα ο Θεός δημιουργεί τον άνθρωπο μαζί με τα ζώα και όλα είναι φυτοφάγα.

Το ξεχωριστό όμως για τον άνθρωπο είναι ότι ο Θεός θέλει να τον δημιουργήσει κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσή του. Δεν είναι ο Θεός κατ' εικόνα του ανθρώπου όπως στον ειδωλολατρικό κόσμο αλλά ο άνθρωπος κατά την εικόνα του Θεού. Αυτή η βιβλική αρχή είναι που ανατρέπει την ειδωλολατρία και θα πρέπει να προσανατολίζει ανάλογα την κοινωνιολογική θεώρηση της θρησκείας. Αν οι άνθρωποι έκαναν διάφορα αγάλματα θεών και μάλιστα οι βασιλείς έστηναν τις εικόνες τους σε όλη τη χώρα για να επιβεβαιώσουν την κυριαρχία τους στο λαό, η βιβλική κριτική έχει διαφορετική γνώμη. Θέλει τον κάθε άνθρωπο να είναι κατ' εικόνα Θεού, να άρχει μέσα στη δημιουργία. Έχουμε να κάνουμε δηλαδή με έναν τύπο εκδημοκρατισμού της βασιλικής ιδεολογίας στην κοινωνία του λαού του Θεού.

Και αυτό αφορά και τα δύο φύλα, διότι τελικά ο Θεός δημιουργεί τον άνθρωπο κατ' εικόνα αυτού και αμέσως δηλώνει, *άρσεν και θήλυ εποίησεν αυτούς*. Εδώ απουσιάζει το καθ' ομοίωσιν ωσάν να θέλει ο Θεός και από το άρσεν και το θήλυ να ασκήσουν την ελεύθερη θέλησή τους για να πλησιάσουν προς το Θεό και μαζί του να σύρουν και όλη την άλογη δημιουργία. Δεν σπείρεται δηλαδή μόνο στην ανθρώπινη φύση το κατ' εικόνα αλλά εξαρτάται και από τον αγώνα που κάνει ο κάθε άνθρωπος μέσα από τις αντίθετες ροπές του αυτεξουσίου να καλλιεργεί τη θέλησή του ώστε ελεύθερα να οδηγεί τον εαυτό του στο Θεό και μαζί του όλη τη δημιουργία. Γι' αυτό ο λαός του Θεού είναι βασίλειον ιεράτευμα.

Η βιβλική αλήθεια θέλει και τα δύο φύλα να έχουν βασιλική και αρχοντική θέση, αλλά μπορούν αν θέλουν να εκπέσουν από αυτή τη θέση και να ενταχθούν στην κατηγορία των ζώων. «*Παρασηνεβλήθη τοις κτήνεσι τοις ανοήτοις και ωμοιώθη αυτοίς*» αναφέρει ο ψαλμωδός.

Και τα δύο φύλα μαζί είναι κατ' εικόνα του Θεού, και τα δύο φύλα έχουν την ηθική ισοτιμία ενώπιον του Θεού. Οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ τους που συγκροτούν τον ένα άνθρωπο δεν κλονίζουν τον ηθικό μονοθεϊσμό αλλά μαζί με τους πληθυντικούς «*ποιήσωμεν*» και «*κατ' εικόνα ημετέρα*» υπαινίσσονται ότι και στο Θεό υπάρχουν αγαπητικές σχέσεις.

Ανάμεσα στα δύο φύλα δεν υπάρχει καμία αναφορά για σχέσεις κυριαρχίας η διαμάχης μεταξύ τους. Ούτε γίνεται λόγος για την έκπτωση του ενός ανθρώπου σε δύο φύλα ως σχίσμο του ενός σε δύο μισά όντα όπως περιγράφει ο μύθος του Αριστοφάνη στο Συμπόσιο του Πλάτωνα. Δεν υπάρχει δηλαδή κατάλυση του «ενισμού» και μάλιστα από το Θεό κατά το στάδιο της δημιουργίας. Και τα δύο φύλα μαζί δέχονται την ευλογία της γονιμότητας από το Θεό και παίρνουν τα βασιλικά χαρίσματα για το «*άρχεσθαι*» στην άλογη δημιουργία. Το «*άρχεσθαι*» επίσης δε σημαίνει κυριαρχία, εκμετάλλευση, υποδούλωση και καταδυνάστευση της άλογης δημιουργίας αλλά ειδική προσωπική ευθύνη για όλη τη φύση με τη λογική διαχείριση και εργασία αλλά και την προσφορά της στο Θεό.

Η ευλογία της γονιμότητας που δίνεται στα δύο φύλα αφορά τη συνέχεια των ανθρώπων στην ιστορία. Αν η γονιμότητα έχει σχέση με τη συνέχεια της ανθρώπινης φύσης κατά γένος, πως μπορεί να υποστηρίζεται η άποψη ότι τα φύλα έχουν μόνο μια μορφολογική σχηματική διαφορά με εξωτερικά ανατομικά γνωρίσματα; Δεν αφορά την

εσωτερική λειτουργία του κάθε αρσενικού και θηλυκού ανθρώπου που διακρίνονται για την υποστατική τους διαφορετικότητα ως προς τον τρόπο λειτουργίας της ύπαρξής τους;

Οι βασικές όμως κατηγορίες ότι η βιβλική δημιουργία εισάγει πατριαρχικές δομές εξουσίας στρέφονται κυρίως προς την Γιαχβική παράδοση που είναι αρχαιότερη αφού η τελική σύνθεση των παραδόσεων που περιέχει ανάγεται κατά τον 9ο αι.π.Χ. Και εδώ η πρωταρχική ύλη, δηλαδή η γη είναι στα χέρια του Θεού, του Γιαχβέ Ελοχίμ, όχι για τη δημιουργία του κόσμου αλλά ειδικά του ανθρώπου.

Ο βιβλικός συγγραφέας επεξεργάζεται με μεγάλη δεξιοτεχνία το θρησκευτικό του περιβάλλον χωρίς να κάνει οξείες αντιπαραθέσεις. Οι χθόνιες θηλυκές θεότητες δεν είναι τίποτε άλλο για τον βιβλικό συγγραφέα παρά υλικό στα χέρια του Θεού που αυτός ζωογονεί. Δεν υποτιμά η βιβλική κριτική την ύλη, αλλά απομυθοποιεί τη θεοποίηση των στοιχείων της φύσης που ως χθόνιες θηλυκές θεότητες αποδίδουν τη μετάβαση από τη ζωή στο θάνατο και πάλι από το θάνατο στη ζωή με την κίνηση της γονιμότητας και γίνονται αντικείμενο λατρείας και διαμόρφωσης μύθων.

Η βιβλική κριτική απομυθοποιεί όλες αυτές τις χθόνιες θεότητες που σχετίζονται με τη γονιμότητα της γης. Ο Θεός παίρνει στα χέρια του χώμα από τη γη και πλάθει τον άνθρωπο και αφού φυσά στο πρόσωπό του πνοή ζωής γίνεται ο άνθρωπος εις ψυχή ζώσα. Από την Adamah δημιουργεί τον Αδάμ, δηλαδή τον χοϊκό άνθρωπο που έχει συγγένεια τόσο με τη γη όσο και με την πνοή του Θεού. Και πάλι η Πνοή του Θεού με την ύλη. Όχι πάνω από την ύλη αλλά μέσα στην ύλη, μέσα στον άνθρωπο που έχει συγγένεια και με τη γη και με το Θεό, αφού η πνοή του Θεού του δίνει κίνηση και ζωή όχι προς θάνατο αλλά προς ζωή.

Η επόμενη απομυθοποίηση γίνεται με τη διήγηση της δημιουργίας των δύο φύλων. Πρέπει να τονίσουμε ότι παλαιότερα οι περισσότεροι ερμηνευτές υποστήριζαν την άποψη ότι πρώτα δημιουργήθηκε ο άνδρας και μετά η γυναίκα από τον άνδρα. Αυτή η σειρά της δημιουργίας λειτουργούσε και στην αξιολόγηση των δύο φύλων, έτσι ώστε η υποταγή της γυναίκας να θεμελιώνεται μάλιστα στην τάξη της δημιουργίας. Το πρωτότυπο εβραϊκό κείμενο όμως περιέχει κάποιες αλήθειες που παραγνωρίστηκαν.

Πρώτα απ' όλα το κείμενο διαχωρίζει τη γυναίκα κι αν θέλετε και τα δύο φύλα από την κατάσταση των ζώων. Ο χοϊκός πρώτος άνθρωπος είναι μόνος και θέλει ο Θεός να δημιουργήσει έναν *βοηθό κατ' αυτόν*. Η εβραϊκή φράση «ezer geneкто» δηλώνει τη βοήθεια κατ' ενώπιον αυτού. Δηλαδή ο Θεός θέλει τη γυναίκα ως πρόσωπο που θα βρίσκεται σε διαρκή προσωπική σχέση. Ένα τέτοιο πρόσωπο δεν βρέθηκε ανάμεσα στα ζώα. Η ονομάτιση των ζώων από τον Αδάμ δηλώνει την αρχηγική του σχέση προς όλη την άλογη δημιουργία. Ο Θεός επιμένει να δημιουργήσει τη γυναίκα ως πρόσωπο ισότιμο προς τον άνδρα και ξέρουμε όλοι τη διήγηση. Ο Αδάμ δε συμμετέχει στη δημιουργία αυτή. Κοιμάται. Ο Θεός έχει και πάλι την πρωτοβουλία.

Η από την πλευρά του Αδάμ δημιουργία της γυναίκας έχει πάλι να κάνει με την απομυθοποίηση θηλυκών θεοτήτων και μάλιστα της Σελήνης. Διότι η θηλυκή θεότητα Ninti των Σουμερίων σημαίνει την κυρία της πλευράς και ταυτόχρονα την κυρία που δίνει ζωή. Μπορεί επίσης να σχετίζεται με την ημισέληνο που λατρευόταν ως θηλυκή θεότητα διότι με τους κύκλους των είκοσι εννέα ημερών ταυτίζεται με τη λειτουργία του κύκλου της θηλυκής ζωής.

Πρέπει εδώ να επισημάνουμε ότι ο λειτουργικός χρόνος που ακολουθεί τον ετήσιο κοσμικό κύκλο με τους μήνες και τις εβδομάδες κατά τη βιβλική παράδοση δε λατρεύει την κίνηση της δημιουργίας αλλά τα θαυμαστά γεγονότα που τελεί ο Θεός μέσα στην ιστορία του λαού του. Ο Θεός εισέρχεται μέσα στο βιολογικό κύκλο των ανθρώπων αλλά τους καλεί να τον υπερβούν με μαρτυρική κένωση ακολουθώντας το παράδειγμά

του. Η θηλυκή ζωή έτσι όπως είναι ανοικτή στην κίνηση της δημιουργίας και διαθέτει το δικό της βιολογικό χρόνο είναι ελεύθερη να συμμετέχει στη λατρεία αυτή κατά τις δυνάμεις της.

Για το βιβλικό κείμενο τα δύο φύλα δημιουργούνται ταυτόχρονα ως ish και ishah. Απλά ο πρώτος άνθρωπος γίνεται το αρσενικό φύλο και ο δεύτερος άνθρωπος το θηλυκό φύλο το οποίο προέρχεται μεν από τον πρώτο αλλά οικοδομείται ειδικότερα από το Θεό. Υπάρχει δηλαδή μια σειρά στην οποία δε γίνεται λόγος για κυριαρχικές σχέσεις αλλά για προσωπικές αφού η γυναίκα δημιουργείται ως πρόσωπο για τον άνδρα.

Και οι δύο ανθρώπινες υποστάσεις βρίσκονται με σχέση ομοουσιότητας και ετερότητας αλλά και προσωπικής κοινωνίας.

Ο βιβλικός συγγραφέας συνεχίζει να απομυθοποιεί τις θηλυκές θεότητες. Οι φιδόμορφες θεότητες που συμβόλιζαν τη γονιμότητα είναι γνωστές και στην ελληνική παράδοση. Σε αρχαία ορφική ιστορία η Ρέα εμφανίζεται στο ρόλο της Δήμητρας και ενώ απαγορεύει στο Δία το γάμο, η ίδια μεταμορφώνεται σε φίδι. Αλλά και ο Δίας κάνει το ίδιο. Καθώς τα δύο φίδια μπερδεύονται τότε ο Δίας ενώνεται με τη Ρέα. Το σύμβολο που θυμίζει την διήγηση αυτή είναι το ραβδί του Ερμή με τα δύο μπερδεμένα φίδια. Κατόπιν ο Ζεύς με τη μορφή πάλι φιδιού πλανεύει την ίδια του την κόρη την Περσεφόνη από την οποία γεννιέται έπειτα ο Διόνυσος. Λέγεται επίσης ότι στα Ελευσίνια μυστήρια γινόταν από ιερείς και ιέρειες η αναπαράσταση του γάμου αυτού ανάμεσα στο Δία και τη Δήμητρα, γι' αυτό και η τελετή των Μυστηρίων ήταν μια κρυφή ιστορία. Μη ξεχνάμε ότι η ιερά πορνεία, ευρέως διαδεδομένη στη Μέση Ανατολή, τελούνταν και στα ιερά της Αφροδίτης από τις ιέρειες και μάλιστα στην Κόρινθο κατά την εποχή του Αποστόλου Παύλου.

Το φίδι ως σύμβολο της γονιμότητας είναι κτίσμα του Θεού για τον βιβλικό συγγραφέα, το εξυπνότερο μέσα στη δημιουργία. Ωστόσο όμως φορτισμένο με όλο αυτό το θρησκευολογικό υπόβαθρο ανατρέπει τελείως την εντολή του Θεού.

Είναι γνωστό, νομίζω, το λογοπαίγνιο με τις λέξεις γυμνός aron και έξυπνος arum αλλά και τη σημαντική θέση που κατέχει το ρήμα Jada στη διήγηση. Το λογοπαίγνιο με τις όμοιες λέξεις γυμνός και έξυπνος πριν και μετά την πτώση δείχνει τη διαφορά. Πριν από την πτώση οι δύο άνθρωποι είναι γυμνοί και δεν φοβούνται, μετά από την πτώση ενώ κάνουν τους έξυπνους μακριά από το Θεό βλέπουν ότι είναι γυμνοί και τότε κρύβονται γιατί φοβούνται. Γυμνοί από τη χάρη και την αγάπη του Θεού. Και εδώ έρχεται η λέξη Jada για να σημάνει την εμπιστοσύνη, την οικειότητα και τη γαμήλια σχέση. Αν χάνει ο άνθρωπος τη σχέση αγάπης και εμπιστοσύνης με το Θεό και θεοποιεί άλλες πηγές ζωής και γνώσης, τότε επέρχεται η πλήρης διαταραχή στη φυσιολογική του κατάσταση. Γι' αυτό η εντολή της αγάπης προς το Θεό είναι η πρώτη και μεγάλη εντολή.

Βέβαια γίνεται πολύς λόγος για το θέμα της γονιμότητας που σχετίζεται με τις λευτικές διατάξεις για την ακαθαρσία. Για τη βιβλική όμως σκέψη ακαθαρσία είναι η συμμετοχή στις ειδωλολατρικές τελετές γονιμότητας και όχι η γονιμότητα του ανθρώπου που είναι ιδιαίτερη ευλογία από το Θεό. Ωστόσο όμως η καθαρότητα στη λατρεία αποτελεί ιδιαίτερη μέριμνα, ώστε ο άνθρωπος να φέρει μέσα του όσο γίνεται καθαρότερη την εικόνα του Θεού.

Η άλλη απομυθοποίηση γίνεται για τη θεότητα της Μεγάλης Μητέρας όταν ο Αδάμ ονοματίζει τη γυναίκα του με τον τρόπο που ονομάτισε τα ζώα. Είναι η τελική φάση της κατάπτωσης του Αδάμ που ενώ σφετερίζεται τη θέση του ανθρώπου υποβιβάζει τη γυναίκα στο επίπεδο των ζώων. Η αγαπητική προσωπική αναφορά της γυναίκας στον άνδρα μεταβάλλεται σε εξάρτηση ενώ η συμπεριφορά του άνδρα γίνεται κυριαρχική και πλήρως διαταραγμένη αφού την ονοματίζει ως ζώο και

παράλληλα την θέλει θεά. Και αυτό φαίνεται από το όνομα που της δίνει διότι είναι ανταγωνιστικό του Γιαχβέ. Και καλεί το όνομα αυτής Hawwah δηλαδή Ζωή ότι αυτή είναι η μητέρα των ζώντων. Το όνομα Hawwah συγγενεύει ετυμολογικά με το ιερό τετραγράμματο, τον Γιαχβέ.

Το όνομα της Γυναίκας, Hawwah θα ήταν ένας ύμνος για τη μητρότητα αν δεν γινόταν ακόμη και σήμερα αντικείμενο ανταγωνισμού με τον Γιαχβέ από εκείνους που σκοπεύουν την αναβίωση της Μεγάλης Μητέρας. Όλοι αυτοί υποστηρίζουν την πρωτοβουλία της γυναίκας να γευτεί τη γνώση μακριά από το Θεό και να τολμήσει την ισοθεΐα. Δεν είναι τυχαίο ότι οι Καβαλιστές στην εποχή μας με τα γλωσσικά τους τεχνάσματα ανάγουν τη Μεγάλη Μητέρα ως την απαρχή και αυτού του Γιαχβέ. Οι απόψεις τους προέρχονται από τους Ναασσαίους δηλαδή τους Οφίτες και τους Βαλεντιανούς για τους οποίους γράφει ο Άγιος Ειρηναίος στα τέλη του 2^{ου} αι. μ.Χ. Οι διάφοροι Γνωστικοί δέχονται ότι η έκπτωση από τον ενισμό στην πολλαπλότητα έγινε με την πτώση του θηλυκού από τη θεότητα.

Στη σύγχρονη εποχή αναβιώνουν τέτοιες γνωστικές ερμηνείες καθώς επανέρχεται ο Ευρωπαϊκός Μεσαίωνας. Το θέμα όμως είναι ότι αυτές οι απόψεις συνδέονται δεξιοτεχνικά με τα δεδομένα των διάφορων επιστημών όπως της ψυχολογίας, της ανθρωπολογίας, κοινωνιολογίας, ιστορίας και θρησκευσιολογίας ώστε να επιβάλλονται με το ιδιαίτερό τους επιστημονικό κύρος και με τη μεθοδική και σταδιακή επέμβαση στο ασυνείδητο των ανθρώπων.

Η συλλογιστική αναβίωσης της μεγάλης Θεάς Μητέρας συνδέεται άμεσα με τη γυναικεία ιεροσύνη και την ιεροποίηση του θηλυκού σώματος και μάλιστα τη κυοφορία και τη γέννα. Η εμμονή όμως στην κοινωνιολογική αντιπαράθεση της Μητριαρχίας με την Πατριαρχία που βλέπει να εντοπίζεται τόσο στη βιβλική δημιουργία του Γιαχβιστή όσο και στην παύλεια θεολογία αναρωτιέμαι μήπως έχει και άλλη ανάγνωση. Αποκλείεται να σχετίζεται και με το ψυχολογικό σύμπλεγμα κατά του Πατέρα που φανερώνει πολλά στρώματα απώθησης ενοχών. Αλλά δεν θα ήθελα να μπω σε μια τέτοια αντιπαράθεση και να ανοίξω βαθιές πληγές.

Εμμένω στην ιστορικοκριτική έρευνα της βιβλικής δημιουργίας. Ο Γιαχβέ που δηλώνει στο Μωυσή ότι είναι ο Θεός των Πατέρων δεν είναι εχθρικός προς τη γυναίκα. Απομυθοποιεί μεν τη θεοποίηση του θηλυκού αλλά βάζει στη θέση του και το θεοποιημένο υπερεγώ του αρσενικού που φαίνεται καθαρά στη θεοποιημένη βασιλική εξουσία του Φαραώ. Όταν εκεί στη φλεγόμενη βάτο δηλώνει την ταυτότητά του στον Μωυσή ότι είναι ο Ων τότε του αναθέτει και την απελευθέρωση του λαού του από τη σκλαβιά των Αιγυπτίων.

Η αντιπαράθεση του Γιαχβέ με τη θεοποιημένη εξουσία του Φαραώ είναι έντονη και γίνεται με θαυμαστά γεγονότα. Ο Μωυσής απλά πάει και έρχεται στον Φαραώ κατά την εντολή του Θεού. Κατά την αρχαιότερη Γιαχβική παράδοση δεν είναι αυτός που τελεί τα θαυμαστά γεγονότα αλλά ο ίδιος απελευθερωτής Γιαχβέ. Δέκα φορές πάει και έρχεται ο Μωυσής στο Φαραώ και στη σκληρότητά του απαντά ο Θεός με δέκα πληγές. Τελευταία εξολοθρεύονται και όλοι οι αρσενικοί διάδοχοι της βασιλείας των Αιγυπτίων και του λαού.

Στη γραμμή της πασχάλιας ανατροπής της θεοποιημένης ανδρικής εξουσίας συντελείται ο εκδημοκρατισμός της βασιλικής εξουσίας στο λαό του Θεού. Σε αυτή τη γραμμή βρίσκεται και η θυσιαστική προσφορά στο Θεό των πρωτότοκων αρσενικών παιδιών την οποία ακολουθεί πιστά και ο Ιησούς Χριστός. Προσφέρεται ως πασχάλιος αμνός με την κένωσή του πάνω στο Σταυρό και την εις Άδου κάθοδο.

Δεν είναι τυχαίο ότι η Εκκλησία μας στους χριστολογικούς αγώνες ανέδειξε και την Μητέρα του Ιησού ως την κυρίως Θεοτόκο. Το μεγάλο μυστήριο της ενσαρκώσεως διακηρύσσει με μοναδικό τρόπο το θέλημα του Τριαδικού Θεού να

κατοικεί εν Αγίω Πνεύματι μέσα στο υλικό που προσφέρει η Μαριάμ με το σώμα της. Μέγα το μυστήριο! Πώς η δύναμη του Υψίστου και το Άγιο Πνεύμα ενώνεται με τη σάρκα και τα αίματα της Παναγίας! Στο μεγάλο αυτό μυστήριο ο Ιωσήφ είναι ο υπηρέτης του Θεού, οικονομεί τα πράγματα αλλά ο ίδιος μένει απλά ο παρατηρητής. Ποιο είναι εδώ το μέγιστο; Η συνεχής ενσάρκωση του Θεού μέσα στο υλικό σώμα των ανθρώπων ή η επίβλεψη όλου αυτού του θαύματος από τους οικονόμους των μυστηρίων του Θεού που είναι απλά και μόνον οι νυμφαγωγοί; Που μπορεί να σταθεί εδώ η ιεροποίηση της ανδρικής εξουσίας και κυριαρχίας;

Σε αυτή τη γραμμή κινείται και ο απόστολος Παύλος όταν εντάσσει τις σχέσεις των δύο φύλων σε χριστολογικό πλαίσιο από τη μια μεριά στη σχέση του Χριστού με το Θεό και από την άλλη στη σχέση του με τον άνθρωπο που τον καλεί να ζήσει τόσο την πασχάλια ανατροπή της ανδρικής κυριαρχίας με διαρκή κένωση όσο και με την απομυθοποίηση του θεοποιημένου θηλυκού. Η θέση των δύο φύλων στη λατρεία σημαδεύει αυτήν την πασχάλια ανατροπή του θεοποιημένου υπερεγώ για να επαναφέρει το αρχαίο κάλλος και να επαναφέρει απλά τη σειρά πρώτος – δεύτερος.

Τελειώνοντας επιτρέψτε μου να συνοψίσω σε βασικές γραμμές τα επί μέρους θεολογικά θέματα που βγαίνουν από την παραπάνω ανάλυση με αφορμή το ζήτημα της χειροτονίας των γυναικών.

- Εδώ πρωταρχικά κρίνεται το θέμα της σχέσης του Θεού με την ύλη και τον άνθρωπο ως υπεύθυνο πρόσωπο.

Δηλαδή αν ο άνθρωπος λειτουργεί ως υπεύθυνο πρόσωπο, έτσι ώστε η Χάρη του Αγίου Πνεύματος να αγιάζει το είναι του και τη φύση γύρω του ή αν έχει εξορίσει το Θεό στη Μεταφυσική και ο ίδιος ζει στην αυτάρκειά του.

- Αν η Εκκλησία ιεροποιεί την ανδρική κυριαρχία και θεοποιεί το θηλυκό ή το υποβιβάζει στο επίπεδο της άλογης δημιουργίας.

- Αν τα δύο φύλα είναι έκπτωση από την ενότητα του ανθρώπου ή είναι στο θέλημα του Θεού να ευλογείται η γονιμότητα και το περιβάλλον της αγαπητικής σχέσης μεταξύ της ετερότητας των δύο φύλων μέσα στην οποία έρχονται οι νέες γενιές των ανθρώπων για να μαθαίνουν βιωματικά την περιχώρηση αγάπης των ετεροτήτων.

- Τα φύλα ξεχωρίζουν μόνο με διαφορετικά μορφολογικά εξωτερικά ανατομικά γνωρίσματα ή έχουν το κάθε ένα διαφορετικό τρόπο ύπαρξης ώστε να διακρίνονται ως διαφορετικές ανθρώπινες υποστάσεις;

- Αν στη λειτουργική ζωή υπάρχει η υπέρβαση του κύκλου της δημιουργίας με προγράμματα άσκησης ώστε και η φύση και το θέλημα και οι ενέργειες του ανθρωπίνου προσώπου να ασκούνται στην εντολή της αγάπης προς το Θεό και τον πλησίον. Και αν θα διατηρηθεί η ελευθερία της γυναίκας με το δικό της βιολογικό χρόνο να εντάσσεται σε αυτά τα προγράμματα κατά τις δυνάμεις της;

- Αν η ηθική ζωή λειτουργεί αυτονομημένα ή ως συνεργία με τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος ώστε να ενισχύονται και τα δύο φύλα βαθμηδόν να ξεπερνούν τις αντίρροπες δυνάμεις στο αυτεξούσιό τους και να οδηγούν τον εαυτό τους και τη δημιουργία στο Θεό.

- Αν ο αγιασμός του ανθρώπου και της φύσης γίνεται σταδιακά στα πλαίσια της λειτουργικής εσχατολογίας ή η Εκκλησία ταυτίζεται αυτόματα και μαγικά με τη βασιλεία του Θεού.

- Αν τελικά η ειδωλολατρία εισβάλλει στον κόσμο και προκαλεί την Εκκλησία του Χριστού με αιχμή του δόρατος τη χειροτονία των γυναικών.

Το θέμα της χειροτονίας των γυναικών είναι πράγματι ένα testproblem για τις εκκλησίες και καλούνται να δώσουν τις κρίσιμες εξετάσεις στα παραπάνω αυτά θέματα.